

Glavni nalazi monitoringa medija na teme korupcije i borbe protiv korupcije za period: novembar – decembar 2013

MEDIJI BALANSIRANIJE IZVEŠAVAJU O POČINIOCIMA DELA KORUPCIJE, UNAPREDITI ISTRAŽIVAČKI I ANALITIČKI PRISTUP UZ PROMOCIJU DOBRIH PRAKSI U BORBI PROTIV KORUPCIJE

Beograd, 31. januar 2014. – Biro za društvena istraživanja (BIRODI) je u partnerstvu sa slovačkom organizacijom MEMO 98 nastavio rad na posmatranju izveštavanja medija na teme korupcije i borbe protiv korupcije i predstavlja izveštaj sa monitoringa medija za period novembar – decembar 2013. Godine

Glavni nalazi

- Većina posmatranih medija je tokom novembra i decembra blago umanjila izveštavanje o korupciji u odnosu na prethodni period. Tako je broj objavljenih televizijskih priloga smanjen sa 251 na 240, a broj članaka smanjen sa 952 na 934.
- Od svih posmatranih medija, TV Sky+ sa 68 i dnevna novina Blic sa 160, su imali najveći broj priloga/članaka posvećenih korupciji u novembru i decembru.
- Kada su u pitanju akteri najpozitivnije su predstavljeni Vlada Srbije i Srpska napredna stranka kao stožerna stranka vlasti. Pozitivno su predstavljeni, ali u značajno manjoj meri antikorupcijska tela i uzbunjivači, odnosno žrtve korucije. Ujedinjeni regioni Srbije čiji je lider bio saslušan u svojstvu građanina i nakon saslušanja imao priliku da dokaže svoju nevinost pričajući svoju verziju slučaja Nacionalne štedionice na TV Prva, kao i u dnevnim listovima Politika i Kurir.
- Negativno predstavljanje je najviše bilo izraženo kod javnog sektora (privrede i javnih ustanova), privatnih preduzeća, osumnjičenih i optuženih za korupciju, lokalnih nivoa vlasti, posebno u Beogradu, i Demokratske stranke kao stranke čiji je predsednik bio gradonačelnik Beograda. TV Pink se isticala u stavljanju predsednika Demokratske stranke Dragana Đilas kao i uprave Grada Beograda u negativan kontekst.
- Posmatrano po oblastima mediji su u najvećoj meri izveštavali o korupciji u sferi politike i privrede kao i o njenom sankcionisanju. Međutim, ono što umanjuje doprinos borbi protiv korupcije je činjenica da su to bile informativne, a ne analitičke forme novinarstva. Cilj tih priloga je bio da informiše i promoviše o borbi protiv korupcije, a ne da otkrije nove aspekte ili aktere korupcije ili kojim slučajem da dovede u sumnju sam pristup u izboru i načinu obrade slučaja sa aspekta integriteta istrage.
- Slično kao i u prethodnom periodu, u većini slučajeva se izveštavanje zasniva na zvaničnim informacijama dobijenim od institucija ili prenetih sa agencija, bez dodatnog produbljivanja i istraživanja. U manjem broju slučajeva novinari su u svoje izveštavanje uključivali dodatne informacije. Na taj način izostaje izveštavanje koje se odnosi na širi okvir i daje sveobuhvatnu analizu, već je u formi ponavljanja već prenetih informacija.
- Tendencija izveštavanja o korupciji na senzacionalistički način nasuprot analitičkog i sveobuhvatnog istraživačkog novinarstva se u određenoj meri nastavlja i u ovom posmatranom periodu. Informer i Kurir imaju najveći broj članaka koji su senzacionalističkog karaktera.

- U ovom periodu monitoringa došlo je do unapređenja izveštavanja o osumnjičenim i optuženim za dela korupcije a način da su imaju jednakije vreme i nešto više pozitivno predstavljeni. Međutim još postoje slučajevi gde se i samo pozivanje na saslušanje u svojstvu građanina medijski predstavlja kao hapšenje i početak izdržavnja (ne) presuđene kazne.
- Antikorupcijski programi koje sprovodi Vlada, kao što su Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije i Akcioni plan za njeno sprovođenje skoro da nisu navođene u izveštavanju tokom ova dva meseca. Mediji su se fokusirali na izveštavanje o represivnom delu antikorupcijske borbe, dok su teme prevencije, promocije uzbunjivanja i koncepta dobre uprave kao mehanizama borbe protiv korupcije bile veoma malo zastupljene.
- RTS kao javni servis je povećao broj priloga u odnosu na prethodno posmatrani period na 44 u odnosu na 34 priloga iz septembra. Određeni broj analiziranih priloga se tiče korupcije na indirektan način, u kontekstu spominjanja određenih aktera ili spominjanja korupcije uz druge teme. Mali je broj priloga u kojima je korupcija glavna tema.
- U pogledu javne uloge medija, može se zaključiti da joj mediji nisu značajnije doprineli kroz istraživanje i ukazivanje javnosti na određene slučajeve korupcije, organizovanje redovnih programa, debata, ili *talk show* emisija na ovu, za javnost značajnu temu. Budući da se zasniva na javnom finansiranju, RTS bi trebao da ima u ovom polju ima vodeću ulogu i da teme od javnog interesa ističe iznad ostalih tema. Nasuprot nekim drugim medijima, RTS se trudi da u izveštavanju o korupciji zadrži neutralnu poziciju.
- Za razliku od izveštavanja u prethodnom periodu, došlo je do smanjenja kršenja pretpostavke nevisnosti, 165 članaka u odnosu na 326. Dnevne novine Kurir, Blic i Informer su u posmatranom periodu imaju najveći broj članaka u kojima je kršena pretpostavka nevinosti, dok među televizijama dominiraju TV Pink i TV B92.
- Poslednji krug monitoringa potvrđuje uočeni trend da mediji u celini nisu proaktivni i da ne vide sopstveni interes u otkrivanju slučajeva korupcije i borbi protiv korupcije – umesto toga u određenim slučajevima se koriste kao oruđe u rukama određenih političkih ili ekonomskih interesa. Rezultat toga je nedostatak sveobuhvatne analize koja bi pružila jasniji uvid u postojeće stanje kada se govori o korupciji i načinima za njeno sprečavanje. Deo medija pokazuje selektivnost u odabiru slučajeva korupcije o kojima će izveštavati. Mediji su ili sredstvo promocije vladine borbe protiv korupcije, ili promocije vladajuće stranke kao borca protiv korupcije. Mediji ne koriste izveštaje antikorupcijskih tela i njihove baze podataka kao izvore za svoje tekstove i priloge. Isto tako, mediji ne vrše promociju uspešnih praksi koje civilno društvo ili pojedinci čine na polju borbe protiv korupcije.

Projekat monitoringa izveštavanja se realizuje u saradnji sa Slovačkom organizacijom koja se bavi monitoringom medija, MEMO98, uz podršku National Endowment for Democracy (NED). Monitoring medija je počeo 1. jula i sprovodio se do kraja 2013. godine, koristeći kvalitativnu i kvantitativnu metodologiju. Predstavljeni izveštaj se odnosi na period 1. novembar - 31. decembar 2013. godine. Monitoring medija u fokusu ima 6 televizijskih kanala (RTS, TV Pink, TV Prva, B92, Sky+, i TV Vojvodina) i 6 dnevnih novina (Politika, Blic, Kurir, Večernje Novosti, Informer, i Naše novine). Kvantitativna analiza se odnosi na numeričke pokazatelje ili indikatore koji se zbrajaju i analiziraju, kao što su ukupno vreme posvećeno posmatranim temama, i ton izveštavanja (pozitivan, neutralan, negativan). Kvalitativna analiza se odnosi na etičke i profesionalne standarde u izveštavanju, a koje propisuje Kodeks novinara Srbije.

Kompletne izveštaje možete naći na www.birodi.rs i www.mediamonitor.rs